

תאריך עדכון: 16.06.2021

שם מחלקה: תלמוד

שם ומספר הקורס: תיקון העולם – סוגיות בתלמוד הבבלי

ובמחשבת חז"ל

09-1081-01

שם הקורס באנגלית: Repairing the World: Texts in Talmud Bavli and
Rabbinic Thought

שם המרצה: ד"ר עוזיאל פוקס

סוג הקורס: הרצאה

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: שנתי

שנת לימודים: תשפ"ב

אתר הקורס באינטרנט: lemida.biu.ac.il

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה:

מטרת הקורס:

בקורס נלמד סוגיות מן התלמוד הבבלי, מתוך מגמה לפתוח צוהר לעולם של המשנה והתלמוד ושאר ספרות חז"ל. נכיר את הרבדים השונים של הספרות התלמודית, ובעיקר נתמקד בתלמוד הבבלי.

תוצרי למידה:

תוצרי למידה צפויים:

1. ללמוד בעצמם סוגיה בתלמוד, תוך היעזרות בכלי עזר.
2. להכיר את כלי העזר הבסיסיים ללימוד התלמוד.
3. להבין את הדרכים העיקריות של המשא ומתן התלמודי.
4. להכיר ולדעת כיצד להגיע לספרות של הפרשניים הקלאסיים.
5. להבין את מגמתן ותפקידן של כמה מתקנות חז"ל.
6. ללמוד ולהבין כמה משאלות היסוד של חקר התלמוד הבבלי.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים:

הקורס יעסוק בסוגיות מן התלמוד הבבלי במסכת גיטין. סוגיות אלה עוסקות בתקנות שתוקנו על ידי חכמים כדי להתמודד עם צרכים דתיים או חברתיים. תקנות אלה מתמודדות עם מצב הלכתי או חברתי נתון שעמו הן מתמודדות ואותו הן מבקשות לתקן.

מהלך השיעורים:

השיעורים יתקיימו בלמידה מרחוק (בזום).

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1 - 2	מבוא כללי לספרות חז"ל – זמנים, חיבורים מרכזיים	חובה: בלברג, פתח, עמ' 28 – 37.	
3	הרקע ההיסטורי; דורות התנאים והאמוראים	רשות: בלברג, פתח, עמ' 41 – 50.	
4	משניות פרק ד של גיטין	חובה: בלברג, פתח, 51 – 59.	
5 – 7	בבלי, גיטין לד ע"ב – לו ע"א	רשות: כהנא, תיקון עולם, עמ' 119 – 136.	
8 – 9	תקנת פרוזבול: המקורות התנאיים	חובה: כהנא, תיקון עולם, עמ' 157 – 166.	
10 – 12	בבלי, גיטין לו ע"א – לז ע"ב		
13 – 14	בבלי, גיטין מה ע"א (אין פודין את השבויים...)	חובה: פרנקל, סיפור האגדה, עמ' 256 – 260.	
15 – 16	בבלי, גיטין מו ע"ב		
17 – 18	בבלי גיטין מז ע"א – ע"ב (יש קניין לגוי להפקיע מידי תרומות ומעשרות)		
19 – 21	גיטין נה ע"ב – נו ע"ב (אגדות החורבן)	חובה: פרנקל, סיפור האגדה, עמ' 212 – 219. רשות: טרן-ישראלי, אגדות החורבן	
22 – 24	מפני דרכי שלום (בבלי, גיטין, גט ע"א – ס ע"א)		
25 – 26	איסור כתיבת תורה שבעל פה (גיטין ס ע"א)	רשות: זוסמן, תורה שבעל פה	
27	שאלות יסוד במחקר התלמוד: רבדי הסוגיה, עריכת התלמוד, חקר נוסח התלמוד	חובה: בלברג, פתח, עמ' 175 - 225	
28	סיכום		

ג. דרישות קדם:

אין.

ד. חובות / דרישות / מטלות:

בקורס הזה יש חובת נוכחות בשיעורים. חלק מן השיעורים יכללו למידה עצמית בזמן השיעורים, שבסופן תהיינה מטלות הגשה בכתב.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מטלות במהלך הקורס – 20%

בחינה בסוף הקורס – 80%

ו. ביבליוגרפיה:

- מ' בלברג, פתח לספרות חז"ל, רעננה תשע"ג (ספר דיגיטלי נמצא באתר 'למדא' של האוניברסיטה הפתוחה. כניסה דרך 'מאגרי מידע' של מערך הספריות של אוניברסיטת בר אילן).
- י' זוסמן, תורה שבעל פה פשוטה כמשמעה, ירושלים תשע"ט.
- ענת ישראלי-טרן, אגדות החורבן : מסורות החורבן בספרות התלמודית, תל אביב 1997.
- מ' כהנא, מפני תיקון העולם – תלמוד בבלי מסכת גיטין פרק רביעי, ירושלים תש"ף.
- י' פרנקל, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל אביב 2001.